

Nr 279.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Möller, anför efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet:

I 1937 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkten 42, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd för budgetåret 1937/1938 beräkna ett förslagsanslag av 134,900,000 kronor.

Jag anhåller nu att få återkomma till hithörande spörsmål.

Såsom i statsverkspropositionen erinrats, hava de nya bestämmelserna om folkpensionering trätt i kraft den 1 januari 1937. Enligt dessa bestäm-

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 279.

melser skola kommun och vad angår tilläggspension eller invalidunderstöd, som helt eller delvis grundar sig å fastställelse av dylik förmån före nyssnämnda dag, jämväl landsting bidraga med viss andel av kostnaderna för utgående tilläggspensioner och invalidunderstöd. Återstående kostnader för desamma liksom samtliga kostnader för i folkpensionerna ingående grund- eller avgiftspensioner skola helt bestridas av staten, som därtill erhåller visst årligt tillskott från folkpensioneringsfonden. För budgetåret 1936/1937 har till statens bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd anvisats ett förslagsanslag av 53,050,000 kronor, avseende första halvåret 1937.

I skrivelse den 28 augusti 1936 har *pensionsstyrelsen* framlagt beräkningar rörande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår. Styrelsen anför därvid i huvudsak följande.

Enligt de beräkningar, som särskilda utskottet vid 1935 års riksdag låtit verkställa, skulle samtliga folkpensioner, fränsett barntillägg, uppgå år 1937 till 142,000,000 och år 1940 till 160,000,000 kronor. Av nämnda belopp skulle enligt samma kalkyler å landsting och kommuner belöpa 24,000,000, respektive 22,000,000 kronor. Statens andel i folkpensionerna, fränsett barntilläggen, skulle sålunda enligt nämnda utskott under kalenderåren 1937 och 1940 uppgå till 118,000,000, respektive 138,000,000 kronor. Antager man en jämn kostnadsökning under åren 1937—1940, utvisa dessa utskottets kalkyler en årlig ökning av statens andel på omkring 6,670,000 kronor. Statens andel budgetåret 1937/1938 borde då kunna erhållas genom att öka beloppet för kalenderåret 1937, 118,000,000 kronor, med hälften av 6,670,000 kronor, och skulle sålunda kunna beräknas till i runt tal 121,300,000 kronor.

Utskottets beräkningar skulle visserligen enligt av pensionsstyrelsen tidigare — i anslutning till anslaget för budgetåret 1936/1937 — verkställda och av statsmakterna godkända kalkyler innebära en säkerhetsmarginal beträffande statens andel å omkring 3,500,000 kronor per år, men å andra sidan borde enligt samma kalkyler den på grundval av utskottets beräkningar för budgetåret 1937/1938 erhållna statens andel ökas med ett lika stort belopp, motsvarande till nämnda budgetår uppskjutna pensionsutbetalningar, avseende budgetåret 1936/1937. Till det beräknade beloppet, 121,300,000 kronor, torde man därför endast behöva lägga statens andel i barntilläggen för att erhålla det inalles till folkpensioner för budgetåret 1937/1938 erforderliga anslaget. Beräknas statens andel i barntillägg nästa budgetår till dubbelt så stort belopp som första halvåret 1937, eller till 2,600,000 kronor, blir sålunda det erforderliga anslaget 123,900,000 kronor.

I likhet med vad Kungl. Maj:t för innevarande budgetår medgivit, torde kostnaderna för undersökningar å sjukvårdsanstalt jämlikt föreskrifterna i 31 § fjärde stycket lagen om folkpensionering få bestridas från här avsedda anslag. Från anslaget torde dessutom, liksom hittills från motsvarande anslag till pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, få bestridas även det relativt obetydliga statsbidraget till den allmänna frivilliga pensionsförsäkringen. Detta statsbidrag har i det närmaste utgjort för år 1934 1,800 kronor och för år 1935 2,400 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts har pensionsstyrelsen hemställt, dels att till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd måtte för budgetåret 1937/1938 anvisas ett förslagsanslag av 123,900,000 kronor, dels ock att av nämnda anslag måtte få gäldas kostnaden för statens bidrag till den allmänna frivilliga pensionsförsäkringen.

Mot pensionsstyrelsens beräkningar har jag i och för sig intet att erinra. Emellertid hava efter dessa beräkningars framläggande inträffat omständigheter, som äro av beskaffenhet att böra föranleda höjning av det av pensionsstyrelsen äskade beloppet. *Departements-
chefen.*

Till en början vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 30 december 1936 beslutat avlåta proposition (nr 15) till riksdagen med förslag till vissa ändringar i 1935 års lag om folkpensionering. Detta förslag, som avser genomförande från och med den 1 januari 1938 av en gradering av folkpensionerna efter dyrorter, överensstämmer till sina grunder med det förslag i ämnet, vilket förelades fjolårets riksdag genom proposition den 10 mars 1936 (nr 182). Förslaget innebär sålunda i huvudsak, att tilläggspensionen må å vissa dyrorter utgå med förhöjt belopp, dock högst 450 kronor för pensionsstagare enligt den nya lagen och 500 kronor för pensionstagare enligt den gamla lagen. Ett bifall till detta förslag beräknas för de närmaste åren medföra en total kostnadsökning av 21,000,000 kronor per år. Av denna kostnadsökning skulle något över hälften eller cirka 11,000,000 kronor bestridas av vederbörande dyrtorskommuner och landsting enligt i propositionen närmare angivna grunder, medan återstående 10,000,000 kronor skulle gäldas av staten. Då emellertid dyrtorsgraderingen icke avses träda i kraft förrän den 1 januari 1938, skulle den därav föranledda ökningen av ifrågasvarande anslag för nästa budgetår kunna begränsas till 5,000,000 kronor.

Vidare bör i detta sammanhang beaktas, att Kungl. Maj:t förut denna dag på min hemställan beslutat att till riksdagen avlåta proposition (nr 276) med förslag till lag om barnbidrag m. m. I denna proposition föreslås, att bidrag av allmänna medel skall enligt vissa närmare angivna normer utgå till uppehälle och uppföstran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit, eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbetsoförmögen. Såsom arbetsoförmögen skall anses den, som på grund av varaktig oförmåga till arbete är berättigad till folkpension enligt lagen om folkpensionering. Bidragen förutsättas även bliva graderade efter dyrorter enligt enahanda grunder som tilläggspensionerna jämlikt nyssnämnda lag. Hithörande ärenden skola handläggas av pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna.

De totala årskostnaderna för ifrågasvarande bidrag uppskattas till omkring 18,900,000 kronor samt föreslås fördelade å stat och kommun enligt samma grunder som tilläggspensionerna. Statens årliga andel av dessa kostnader beräknas i enlighet härmed uppgå till omkring 15,800,000 kronor. Då ifrågasvarande barnbidragsbestämmelser icke avses träda i kraft förrän den 1 januari 1938, skulle alltså hälften av sistnämnda belopp eller 7,900,000 kronor erfordras för ändamålet under nästa budgetår. Härifrån bör emellertid avdragas ett belopp av 1,300,000 kronor, vilket av pensionsstyrelsen beräknats åtgå för barn tillägg enligt 43 § folkpensioneringslagen under första halvåret 1938. Den för nästa budgetår av barnbidragen föranledda kostnadsökningen skulle sålunda uppgå till 6,600,000 kronor.

I propositionen nr 276 framlägges även förslag rörande förskottering genom

det allmännas försorg av fader enligt rättens beslut eller skriftligt avtal åliggande underhållsbidrag till barn. Dylikt förskott skall i första hand bestridas av vederbörande kommun. För vad kommunen icke kunnat indriva av barnafadern äger den kalenderårsvis i efterskott utfå ersättning av staten med $\frac{3}{4}$. Med hänsyn härtill och då även detta förslag avses träda i tillämpning först från och med den 1 januari 1938, behöva statsmedel för ifrågavarande ändamål icke äskas för nästa budgetår.

Kostnaden för statens andel i förenämnda barnbidrag synes på grund av dessas karaktär lämpligen böra bestridas från förevarande anslag. Detsamma gäller de av pensionsstyrelsen berörda kostnaderna för undersökningar å sjukvårdsanstalt samt för statens bidrag till den allmänna frivilliga pensionsförsäkringen, ehuru några särskilda belopp icke behöva beräknas för dessa ändamål. Vid sådant förhållande skulle alltså sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslagspunkt uppgå till (123,900,000 + 5,000,000 + 6,600,000) 135,500,000 kronor. Anslaget torde, med hänsyn till dess vidgade användning, framdeles böra benämnas »Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.».

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.* för budgetåret 1937/1938 under femte huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 135,500,000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henry Rooth.